

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

Työeläkelaitoksille

LISÄOHJEITA TEL-ELÄKEPALKAN LASKENTASÄÄNTÖIHIN

Eläketurvakeskus on yleiskirjeissään A 45/96 ja A 49/96 antanut ohjeita TEL-eläkepalkan laskemisesta 1.1.1996 ja 30.12.1996 alkaen. Tässä yleiskirjeessä annetaan lisäohjeita mm. eläkepalkan laskemisen siirtymäsäännösten soveltamisesta silloin kun lyhyen TEL-työsuhteen valintavuosia määrätään ja kun työsuhde sisältää palkatonta lapsenhoitoaikaa ennen ja jälkeen 1.1.1996.

ELÄKETURVAKESKUS

Pentti Koivistoinen

Martti Hännikäinen

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

SISÄLLYSLUETTELO

LISÄOHJEITA TEL-ELÄKEPALKAN LASKENTAAN 1.1.1996 ALKAEN

1 Lyhyen TEL-työsuhteen eläkepalkan laskeminen siirtymäsäännösten (voimaantulosäännösten) mukaan	1
1.1 Tulkintaongelma	1
1.2 Tausta	1
1.3 Lisäohje	1
2 Palkaton lapsenhoitoaika ja siirtymäsäännökset	2
2.1 Tulkintaongelma	2
2.2 Tausta	2
2.3 Lisäohje	3
2.4 Ennen 1.1.1996 voimassa ollut TEL:n 7 §:n 3 momentti	5
2.5 Esimerkkejä	5

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

LISÄOHJEITA TEL-ELÄKEPALKKAN LASKENTAAN 1.1.1996 ALKAEN

1

Lyhyen TEL-työsuhteen eläkepalkan laskeminen
siirtymäsäännösten (voimaantulosäännösten) mukaan

1.1

Tulkintaongelma

Otetaanko koko työsuhteen kesto huomioon, kun ennen 1.1.1996 alkaneen työsuhteen vanhoihin kalenterivuosiin sovelletaan " lyhyen työsuhteen" eläkepalkan laskemisen valintavuosisäännöksiä vai määräytyvätkö valintavuodet vanhan laskentasäännön mukaan ainoastaan niiden kalenterivuosien perusteella, joina työsuhde on jatkunut ennen 1.1.1996?

1.2

Tausta

Työsuhteen päättymistä edeltäneitä enintään 10 viimeistä kalenterivuotta, joiden perusteella työsuhteen eläkepalkka lasketaan 1.1.1996 alkaen, kutsutaan valintavuosiksi. Työsuhteen päättymisvuosi otetaan valintavuotena huomioon ainoastaan silloin, kun työsuhde on jatkunut enintään kolmena kalenterivuotena, tai kun työsuhde on jatkunut koko päättymisvuoden. Kolmen kalenterivuoden aikaa laskettaessa otetaan huomioon työsuhdevuodet myös ennen vuotta 1996.

Jos työsuhde on päättynyt vuonna 1996 tai myöhemmin, ennen lain voimaantuloa olevista kalenterivuosista otetaan uuden laskentasäännön valintavuosiin ne kalenterivuodet, joiden perusteella eläkepalkka olisi määrätty 31.12.1995 voimassa olleiden sääntöjen mukaan.

Vanhoja vuosia voi valintavuosiin sisältyä korkeintaan neljä. Vanhoista vuosista otetaan uuden laskentasäännön mukaisesti valintavuosiin enintään ne kaksi vuotta, jotka olisivat tulleet eläkepalkan perusteeksi vanhojen laskentasääntöjen mukaan.

1.3

Lisäohje

Uusien vuosien lukumäärä määrää sen, kuinka monta vuotta vanhoista vuosista otetaan mukaan valintavuosiin.

Jos työsuhde on jatkunut 31.12.1995 jälkeen, valintavuosien ja päättymisvuoden huomioonottamista valintavuotena säätelevät uudet laskentasäännöt. Sen sijaan vanhoja eläkepalkkasääntöjä sovelletaan silloin kun määrätään valintavuosia ennen 1.1.1996 olleista kalenterivuosista ja kun harkitaan otetaanko mukaan ennen 1996 alkaneen työsuhteen alkamisvuosi.

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

Jos työsuhde on jatkunut kahtena kalenterivuotena ennen 1.1.1996 ja päätynyt ennen 30.12.1996, työsuhteen päättymisvuoden ansiot otetaan eläkepalkkaa laskettaessa huomioon, koska työsuhde kokonaisuudessaan on jatkunut enintään kolmena kalenterivuotena. Kun valintavuosia määrätään niistä kalenterivuosista, joina työsuhde on jatkunut ennen 1.1.1996, valinta tapahtuu kuten se olisi tapahtunut 30.12.1995 päättyneessä työsuhteessa vanhojen eläkepalkkasääntöjen mukaan. Vanhojen sääntöjen mukaan kahtena kalenterivuotena jatkuneen työsuhteen eläkepalkka lasketaan koko työsuhteen ansioiden perusteella (työsuhteen keskimääräinen palkka). Näin ollen valituksi tulevat molemmat kalenterivuodet. Myös alkamisvuosi tulee mukaan, vaikka se olisi jatkunut alle kuusi kuukautta.

Esimerkki 1

Työsuhde on alkanut 1.8.1994 ja päätynyt 1.11.1996. Valintavuosiin otetaan vuosi 1996 (uudet eläkepalkkasäännöt: kun työsuhde jatkui enintään kolmena kalenterivuotena, työsuhteen päättymisvuosi otetaan valintavuosiin). Kalenterivuosista ennen 1.1.1996 valituiksi tulevat sekä vuosi 1994 että 1995. (Vanhat eläkepalkkasäännöt: koska työsuhde jatkui ennen 1.1.1996 kahtena kalenterivuotena, otetaan molemmat kalenterivuodet mukaan "kaksi vuotta kahdesta" -säännön mukaan.)

Esimerkki 2

Työsuhteen 17.9.1995 - 30.1.1997 eläkepalkan valintavuosiin tulevat uusista vuosista kalenterivuodet 1996 ja 1997 (uudet eläkepalkkasäännöt: työsuhde jatkui enintään kolmena kalenterivuotena, työsuhteen päättymisvuosi otetaan valintavuosiin) sekä vuosi 1995 (vanhat eläkepalkkasäännöt: "yksi vuosi yhdestä" -säännön mukaan).

2

Palkaton lapsenhoitoaika ja siirtymäsäännökset

2.1

Tulkintaongelma

Miten lasketaan eläkepalkka sellaisessa työsuhteessa, joka on alkanut ennen vuotta 1990 ja päättyy aikaisintaan 30.12.1997, ja palkatonta lapsenhoitoaika on vuosina 1992 - 1996? Voidaanko lapsenhoitoajan eläkepalkan laskennan pääsääntöä ja poikkeussääntöä soveltaa samassa työsuhteessa? Voidaanko ottaa mukaan ennen 1.1.1992 olleita kalenterivuosia?

2.2

Tausta

Työsuhteen eläkepalkka lasketaan TEL:n 7 c §:n mukaan silloin, jos TEL:n 7 §:n mukaan eläkepalkkaa laskettaessa sen määräämisen perusteena oleviin kalenterivuosiin sisältyy työsopimuslain 34 §:ssä tarkoitettua palkatonta erityisäitiys-, äitiys- tai vanhempainlomia tai hoitovapaata.

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

Kun lapsenhoitoajan eläkepalkan laskentasääntöä sovelletaan aikaan ennen 1.1.1996, voidaan siltä ajalta valintavuosiin ottaa enintään neljä vuotta. Jos normaalin voimaantulosäännön perusteella valintavuosiin TEL:n 7 §:n 1 momentin mukaisesti mukaan otettavista vuosista yksikin on sellainen vuosi, johon ei sisälly palkatonta lapsenhoitoaikaa, otetaan valintavuosiin se vuosi ja enintään yhdeksän edeltävää sellaista vuotta, joihin ei sisälly palkatonta lapsenhoitoaikaa. (Yk A 45/95. ss 17 -18)

2.3 Lisäohje

Työsuhteen eläkepalkka lasketaan normaalisäännön (TEL:n 7 §:n 1 mom) mukaan työsuhteen päättymistä edeltäneiden enintään kymmenen kalenterivuoden perusteella. Näihin saa sisältyä enintään neljä kalenterivuotta ajalta ennen vuotta 1996. Nämä vuodet ovat normaalin eläkepalkan laskemisen valintavuosia.

TEL:n 7 c §:n pääsääntö

Jos normaalin eläkepalkan laskemisen valintavuosiin sisältyy palkatonta lapsenhoitoaikaa, eläkepalkka lasketaan myös TEL:n 7 c §:n mukaan. Valintavuosiin otetaan enintään 10 sellaista kalenterivuotta, joihin ei sisälly palkatonta lapsenhoitoaikaa.

Valintavuosia ajalta ennen 1.1.1996 valittaessa voidaan mennä vuotta 1992 kauemmaksi, jos vuodet 1992 - 1995 tai jokin näistä vuosista sisältää palkatonta lapsenhoitoaikaa. Vanhoja vuosia otetaan mukaan enintään neljä kalenterivuotta. Edellytyksenä kuitenkin on, että niistä valintavuosista (enintään 10 vuotta), joista normaali (TEL:n 7 §:n mukainen) eläkepalkka lasketaan, vähintään yksi on sellainen kalenterivuosi, joka ei sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa. Jos tämä edellytys ei täyty, vanhoissa vuosissa ei voida mennä vuotta 1992 kauemmaksi.

Jos lapsenhoitoaikaa sisältyy kaikkiin vanhoihin kalenterivuosiin (vuosiin ennen 1.1.1996), mutta uusissa kalenterivuosissa on vähintään yksi sellainen kalenterivuosi, joka ei sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa, eläkepalkka lasketaan pelkästään uusien kalenterivuosien perusteella (esimerkki 1).

Jos kaikkiin uusiin kalenterivuosiin (31.12.1995 jälkeisiin vuosiin) sisältyy palkatonta lapsenhoitoaikaa, mutta vanhoissa kalenterivuosissa on sellaisia kalenterivuosia, jotka eivät sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa, eläkepalkka lasketaan pelkästään vanhojen kalenterivuosien perusteella (esimerkki 3).

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

TEL:n 7 c §:n poikkeussääntö

Jos kaikkiin *normaalisäännön* perusteella mukaan otettuihin valintavuosiin sisältyy palkatonta lapsenhoitoaikaa tai jos työsuhteen kaikkiin kalenterivuosiin sisältyy palkatonta lapsenhoitoaikaa, eläkepalkka lasketaan valintavuosien palkallisten päivien perusteella. Eläkepalkka on tällöin laskentavuosien palkallisten päivien keskiansio (esimerkki 2).

Ei pääsäännön ja poikkeussäännön sekamuotoa

Työsuhte on yhdenjaksoinen, vaikka eläkepalkan laskennan valintavuosiin otetaan kalenterivuosiä sekä uusien että vanhojen eläkepalkkasääntöjen mukaisesti. Tästä syystä TEL:n 7 c §:n mukainen eläkepalkka lasketaan joko pääsäännön tai poikkeussäännön mukaan. Näiden sääntöjen sekamuotoa ei käytetä.

Pääsääntö ei tule sovellettavaksi vajaan vuoden perusteella

Eläkepalkka lasketaan pääsäännön mukaan aina silloin, jos normaalisäännön mukaisissa valintavuosissa on yksikin sellainen kalenterivuosi, joka ei sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa. TEL:n 7 c §:n mukaisen eläkepalkan laskemiseen ei kuitenkaan sovelleta pääsääntöä, jos ainoa kalenterivuosi, joka ei sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa, on sellainen vajaan kalenterivuosi, jota ei oteta mukaan normaalisäännön mukaisiin valintavuosiin. (Esim. Vuonna 1996 päätynyt työsuhte oli jatkunut ennen 1.1.1996 neljänä kalenterivuotena ja alkamisvuonna alle 6 kk. Muut kalenterivuodet, paitsi alkamisvuosi, sisälsivät palkatonta lapsenhoitoaikaa. Eläkepalkkaa ei lasketa pääsäännön mukaan, koska alkamisvuosi ei tule normaalisäännön mukaiseksi valintavuodeksi)

Lyhyen työsuhteen vajaan kalenterivuosi

Eläkepalkka lasketaan kuitenkin vajaan kalenterivuoden perusteella silloin, jos kolmen kalenterivuoden aikana jatkuneen työsuhteen kaikkiin muihin kalenterivuosiin, paitsi vajaan kalenterivuoden kestäneeseen alkamis- tai päättymisvuoteen, sisältyy palkatonta lapsenhoitoaikaa. Eläkepalkka lasketaan TEL:n 7 c §:n pääsäännön mukaan eli vajaan kalenterivuoden jatkuneen alkamis- tai päättymisvuoden ansioiden perusteella. (Esim. Työsuhteen 7.7.1995 - 30.9.1996 eläkepalkka on vuoden 1995 keskiansio, jos työntekijällä ei ole ollut palkatonta lapsenhoitoaikaa vuonna 1995.)

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

2.4

Ennen 1.1.1996 voimassa ollut TEL:n 7 §:n 3 momentti

Ennen 1.1.1996 voimassa ollutta TEL:n 7 §:n 3 momenttia (lapsenhoitoajan eläkepalkkasäännös) ei eläkepalkkaa laskettaessa sovelleta enää miltään osin, jos työsuhde on päätynyt 1.1.1996 jälkeen.

2.5

Esimerkkejä

Esimerkki 1

Työsuhde on alkanut 1.1.1990 ja päättyy 31.12.1997. Työntekijä on ollut äitiyslomalla tai hoitovapaalla vuosina 1992, 1993, 1994, 1995 ja 1996.

Tässä esimerkissä on sovellettu 30.12.1996 alkaen voimassa olleita säännöksiä (Yk A 49/96).

Eläkepalkka normaalisäännön mukaan (TEL:n 7 §)

Vuosi	Ansiot mk/v	Pv	Ansiot mk/kk
1990	85 000	360	7 083,33
1991	78 000	360	6 500,00
1992	20 000	360	1 666,67
1993	10 000	360	833,33
1994	15 000	360	1 250,00
1995	13 000	360	1 083,33
1996	65 000	360	5 416,67
1997	92 000	360	7 666,67

Ajalta ennen 1.1.1996 mukaan tulevat vuodet 1994 ja 1995.

Lasketaan keskiarvo 50 prosentin vertailua varten. Mukaan otetaan ansioiltaan kaksi keskimmäistä ajalta 1.1.1992 - 31.12.1995 ja vuodet 1996 ja 1997.

1994	15 000	360	1 250,00
1995	13 000	360	1 083,33
1996	65 000	360	5 416,67
1997	92 000	360	7 666,67
	185 000	1440	

$$30 \times \frac{185\,000}{1440} = 3\,854,17 \text{ mk/kk}$$

$$0,5 \times 3\,854,17 = 1\,927,08 \text{ mk/kk}$$

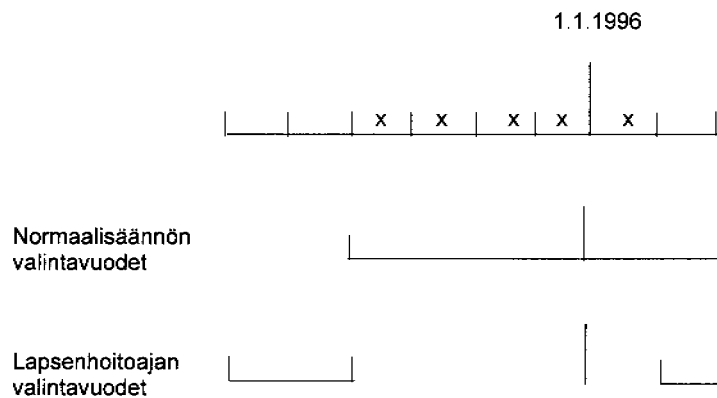
Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

Sekä vuosi 1996 että vuosi 1997 tulevat mukaan eläkepalkkaa laskettaessa, koska kummankaan vuoden keskipalkka ei ole alle 50 % valintavuosien keskiarvosta. Normaalisäännön mukaisesti eläkepalkaksi tulee vuosien 1994 - 1997 keskiansio eli 3 854,16 mk/kk

TEL:n 7 c §:n mukainen eläkepalkka

Lapsenhoitoajan eläkepalkka lasketaan TEL:n 7 c §:n pääsäännön mukaisesti eli mukaan otetaan "vanhat vuodet" 1990, 1991, jolloin ei ole ollut palkatonta lapsenhoitoaikaa ja uusista vuosista vuosi 1997. Tässä tapauksessa voidaan mennä vuotta 1992 kauemmaksi, **koska normaalin eläkepalkan laskentavuosiin (vuosiin 1992 - 1997) sisältyy yksi vuosi, vuosi 1997, joka ei sisällä palkatonta lapsenhoitoaikaa.**

1990	85 000	360	7 083,33
1991	78 000	360	6 500,00
1997	92 000	360	7 666,67
	255 000	1080	

$$30 \times \frac{255\,000}{1\,080} = 7\,083,33$$

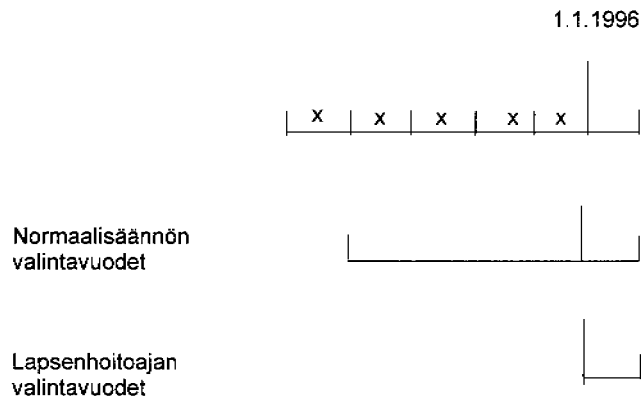
Työsuhteen eläkepalkka on **7 083,33 mk/kk**

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

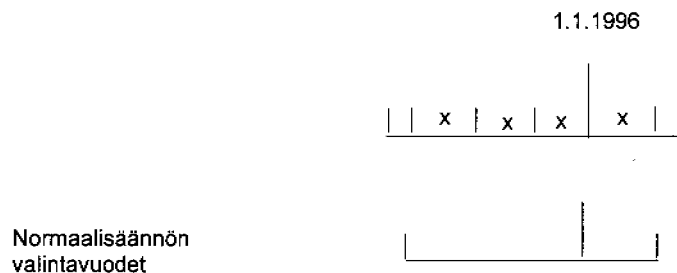
Esimerkki 2

Jos työsuhde on alkanut vuonna 1991 ja päättyy 30.12.1996 ja jos palkatonta lapsenhoitoaikaa on vuosina 1991 - 1995, eläkepalkka lasketaan pääsäännön mukaan vuoden 1996 perusteella.

Esimerkki 3

Jos työsuhde on ollut 7.7.1992 - 30.5.1997 ja lapsenhoitoaikaa on vuosina 1993, 1994, 1995 ja 1996, eläkepalkka lasketaan **poikkeus-**säännön mukaan ja se on vuosien 1993 - 1995 palkallisten päivien ansioiltaan kahden parhaan vuoden ja vuoden 1996 palkallisten päivien keskiarvo. Vuotta 1992 ei oteta huomioon, koska se on jatkunut alle 6 kuukautta (vanhoihin vuosiin sovelletaan vanhoja eläkepalkkasäännöksiä) ja vuosi 1997 jää pois, koska se on työsuhteen päättymisvuosi ja työsuhde on päättynyt ennen 30.12.1997 (uudet eläkepalkkasäännökset).

Lakiosasto
Suunnittelu- ja laskentaosasto

12.8.1997

Esimerkki 4

Jos työsuhde on jatkunut 1.1.1990 - 31.12.1997 ja lapsenhoitoaikaa on vuosina 1996 ja 1997, eläkepalkka lasketaan vuosien 1992 - 1995 kahden ansioiltaan keskimmäisen kalenterivuoden ansiosta.

